

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ OTOP ประเทศไทย
ชื่อนักศึกษา	เมธารัตน์ จันตะนี
รหัสประจำตัว	53B73180119
ปริญญา	บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา	บริหารธุรกิจ
ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษ ศรีโวหาร
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร.บุญเรือง ศรีเหรียญ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยเครือข่ายความร่วมมือ ปัจจัยสถานะแวดล้อมในการดำเนินงาน ปัจจัยแรงผลักดันทางธุรกิจ 5 ประการ และปัจจัยความสามารถในการแข่งขัน 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ OTOP และ 3) ตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแปรและความถูกต้องครอบคลุมเชิงวิชาการที่เหมาะสมกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ OTOP งานวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ประกอบการธุรกิจ OTOP ประเทศไทย (ประเภทอาหาร) ในเขตภาคกลาง 15 จังหวัด จำนวน 4,561 ราย โดยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 480 ราย วิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยพบว่า

1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ปัจจัยเครือข่ายความร่วมมือ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้ ปัจจัยบทบาทภาครัฐ (0.430), ปัจจัยนวัตกรรม (0.413), ปัจจัยเครือข่าย (0.370), ปัจจัยองค์ความรู้ (0.348) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้องกันโดยมีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 0.64, p-value เท่ากับ 0.424, GFI เท่ากับ 0.999, AGFI เท่ากับ 0.993, SRMR เท่ากับ 0.005 และ RMSEA เท่ากับ 0.000 ปัจจัยสถานะแวดล้อมในการดำเนินงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้ ปัจจัยอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง (0.647), ปัจจัยกลยุทธ์ โครงสร้าง การแข่งขัน (0.345), ปัจจัยการดำเนินงาน (0.102), ปัจจัยเงื่อนไขความต้องการตลาด (0.049) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่ามีความสอดคล้องกันโดยมีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 1.24, p-value เท่ากับ 0.538, GFI เท่ากับ 0.999, AGFI เท่ากับ 0.994, SRMR เท่ากับ 0.015 และ RMSEA เท่ากับ 0.000 ปัจจัยแรงผลักดันทางธุรกิจ 5 ประการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้ ปัจจัยการคุกคามของผู้เข้ามาใหม่ (0.431), ปัจจัยอำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ (0.405), ปัจจัยการแข่งขันระหว่างธุรกิจ (0.328), ปัจจัยอำนาจการต่อรองของผู้ขายวัตถุดิบ (0.244), ปัจจัยการคุกคามของสินค้าทดแทน (0.044)

ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 4.21, p-value เท่ากับ 0.519, GFI เท่ากับ 0.996, AGFI เท่ากับ 0.989, SRMR เท่ากับ 0.022 และ RMSEA เท่ากับ 0.000 และปัจจัยความสามารถในการแข่งขัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้ ปัจจัยการเงิน (0.503), ปัจจัยการเรียนรู้/เติบโต (0.201), ปัจจัยลูกค้า (0.156), ปัจจัยกระบวนการ (0.093), ปัจจัยการส่งออก (0.037) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 1.68, p-value เท่ากับ 0.891, GFI เท่ากับ 0.999, AGFI เท่ากับ 0.996, SRMR เท่ากับ 0.015 และ RMSEA เท่ากับ 0.000

2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีผลทางตรงและทางอ้อม พบว่า มีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 253.48, p-value เท่ากับ 0.056, GFI เท่ากับ 0.957, AGFI เท่ากับ 0.958, SRMR เท่ากับ 0.046 และ RMSEA เท่ากับ 0.047 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยความสามารถในการแข่งขัน (Y) ได้รับผลรวมจากปัจจัยแรงผลักดันทางธุรกิจ 5 ประการ (Z) ในทิศทางบวกเท่ากับ 0.30 และได้รับผลจากปัจจัยสถานะแวดล้อมในการดำเนินงาน (Z) ในทิศทางบวกเท่ากับ 0.68 โดยเป็นผลทางอ้อม และได้รับผลทางตรงจากปัจจัยเครือข่ายความร่วมมือ (X) ในทิศทางบวกเท่ากับ 0.71 ส่วนปัจจัยแรงผลักดันทางธุรกิจ 5 ประการ (Z) ได้รับผลรวมจากปัจจัยสถานะในการดำเนินงาน (Z) ในทิศทางบวกเท่ากับ 0.59 และได้รับผลจากปัจจัยเครือข่ายความร่วมมือ (X) ในทิศทางบวกเท่ากับ 0.43 โดยเป็นผลทางอ้อม ส่วนปัจจัยสถานะแวดล้อมในการดำเนินงาน (Z) ได้รับผลรวมจากปัจจัยเครือข่ายความร่วมมือ (X) ในทิศทางบวกเท่ากับ 0.62 โดยเป็นผลทางอ้อม

3) การตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแปร และความถูกต้องครอบคลุมเชิงวิชาการที่เหมาะสม พบว่า ปัจจัยทั้งหมดมีความสอดคล้องกลมกลืนของสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ OTOP โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้ ผู้ประกอบการควรศึกษาความรู้ใหม่ ๆ และมีการสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงกันระหว่างบุคคล และองค์กร โดยการแลกเปลี่ยนความคิด ข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากรระหว่างกัน อันจะทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ และมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ มาใช้กับธุรกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และมีการเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดต่างประเทศ เช่น ระบบตลาดออนไลน์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน ธุรกิจ OTOP

Thesis Title	Causal Relationship of Factors Affecting Competitiveness of OTOP Businesses in Thailand
Student	Metharat Chantanee
Student ID	53B73180119
Degree	Doctor of Business Administration
Field of Study	Business Administration
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr.Theathanick Siriwoharn
Thesis Co-Advisor	Dr.Boonrueng Sriharun

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to analyze the confirmatory factor analysis of the cooperative networks, the factors of the operational environment (diamond model), and the factors of the five competitive forces and competitiveness, 2) to analyze the causal relationship of the factors directly or indirectly affecting the competitiveness of OTOP businesses, and 3) to examine the congruence of the variables and of the academic accuracy of the competitiveness of OTOP businesses. This research used mixed methods involving both quantitative and qualitative approaches. The methodology involved questionnaires and focus group discussions. The population was the 4,561 OTOP business owners (food) in 15 provinces of the central part of Thailand. The sample consisted of 480 OTOP business owners and selected by simple random sampling. The statistics used in this study were percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient, confirmatory factor analysis and causal relationship analysis to examine the congruence of the structural equation model with the empirical data.

The results revealed that:

1) The analysis of the confirmatory factors revealed that the cooperative networks had factor loadings as following; public sector role (0.430), innovation (0.413), network (0.370), and knowledge (0.348), respectively. It was congruent with the empirical data that showed that the Chi-Square = 0.64, p-value = 0.424, GFI = 0.999, AGFI = 0.993, SRMR = 0.005, and RMSEA = 0.000. The diamond model had factor loading as following relevant industry (0.647), strategy structure competition (0.345), operation (0.102), marketing demand (0.049), respectively. It was also congruent with the empirical data that showed that the Chi-Square = 1.24, p-value = 0.538, GFI = 0.999, AGFI = 0.994, SRMR = 0.015, and RMSEA = 0.000. The factors of the five competitive forces had factor loading as following new entrants (0.431), bargaining power of suppliers (0.405), rivalry among competing firms (0.328), bargaining power of buyer (0.244), and threat substitute products (0.044) respectively. They were congruent with the empirical data that showed that the Chi-Square = 4.21,

p-value = 0.519, GFI = 0.996, AGFI = 0.989, SRMR = 0.022, and RMSEA = 0.000. The competitiveness had factor loadings as following; finance (0.503), learning/growth (0.201), customers (0.156), process (0.093), export (0.037), respectively. It was congruent with the empirical data that showed that the Chi-Square = 1.68, p-value = 0.891, GFI = 0.999, AGFI = 0.996, SRMR = 0.015, and RMSEA = 0.000.

2) The causal relationship analysis of the factors directly or indirectly affecting competitiveness revealed that it was congruent with a Chi-Square = 253.48, p-value = 0.056, GFI = 0.957, AGFI = 0.958, SRMR = 0.046, and RMSEA = 0.047. These findings showed that the competitiveness of the Thai OTOP businesses (Y) was positively affected by the factors of the five competitive forces (Z) at 0.30, and indirectly by the diamond model (Z) at 0.68. At the same time, it was directly affected by the cooperative network (X), in a positive manner, at 0.71. The five competitive forces (Z) were indirectly affected, in a positive manner, by the diamond model (Z) at 0.59 and the cooperative network (X) was indirectly affected, in a positive manner, at 0.43. The diamond model (Z) was indirectly affected positively by the cooperative network (X) at 0.62.

3) The examination of the congruence of the variables and of the academic accuracy revealed that all of the factors has a good fit between the structural equation model and the empirical data concerning the competitiveness of OTOP businesses. The suggestions from focus group discussions were as follows: the entrepreneurs should: study new knowledge, create networks between themselves to connect the people and organize in order to exchange ideas, information and resources with each other. These approaches will promote mutual benefits for more efficient businesses, enhance modern technology and innovation, increase the value added of the products and link the products from domestic communities to the international markets such as online markets in order to increase sustainable competitiveness.

Keywords: Causal Relationship, Factors Affecting the Competitiveness, OTOP Business